

מבט לאיראן

10 בדצמבר – 24 בדצמבר, 2017

עורך: ד"ר רז צימט

במוקד אירועי השבוע

◀ על רקע הכרעת המדינה האסלאמית בסוריה ובעיראק ממשיכים בכירים איראנים להדגיש בהצהרותיהם את הצלחת איראן לנצל את המערכה, שהתנהלה בשנים האחרונות נגד הארגון, כדי להרחיב את השפעתה האזורית. מפקד משמרות המהפכה הצהיר בשבוע שעבר, כי כל המזימות, שנרקמו על-ידי ארה"ב, ישראל וסעודיה באזור, הובסו וכי בקרוב יושג ניצחון גם בתימן.

◀ בתוך כך מתחזקים הקולות באיראן לנצל את השפעתה הפוליטית והצבאית כדי להעמיק גם את השפעתה הכלכלית באזור. במאמר פרשנות, שהתפרסם באתר איראני, נכתב, כי השתתפות איראנית בשיקום כלכלתן של סוריה ועיראק עשויה לספק לטהראן הזדמנויות כלכליות חדשות ולסייע לה בצמיחה הכלכלית. מפקד תאגיד הבינוי של משמרות המהפכה, ח'אתם אלאנביאא', הצהיר, כי ארגונו מוכן ליטול חלק בשיקום כלכלת סוריה.

◀ בשטח ממשיכה המערכה הצבאית לגבות מחיר בקרב לוחמי משמרות המהפכה הפועלים בסוריה. שני לוחמי משמרות המהפכה נהרגו במחצית דצמבר באזור דיר א-זור. על רקע שיחות ההסדרה על עתיד סוריה הצהיר עלי שמח'אני, מזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי, כי נוכחותה הצבאית של איראן בסוריה תימשך עד לחיסול כל קבוצות הטרור במדינה. גם דובר ועדת המג'לס לביטחון לאומי ולמדיניות חוץ הדגיש, כי "חזית ההתנגדות" צריכה לשמר מוכנות מלאה, משום שהאיום מצד קבוצות הטרור הפועלות בסוריה, ובהן דאעש, טרם הוסר.

◀ בזירה העיראקית פועלת איראן בניסיון לסכל כל כוונה לפגוע במעמד המיליציות השיעיות הנתמכות על-ידה. שגריר איראן בעיראק הצהיר בשבוע שעבר, כי המיליציות העיראקיות הפועלות במסגרת הגיוס העממי (אלחשד אלשעבי) הן ארגון חוקי החיוני לשמירת הביטחון במדינה. דבריו נאמרו על רקע הצהרת עלי סיסתאני, איש הדת השיעי העיראקי הבכיר, כי על המיליציות העיראקיות להשתלב במסגרת כוחות הביטחון העיראקים והודעת כמה ממפקדי המיליציות השיעיות על כוונתם להכפיף לצבא עיראק. להערכתנו, הבחירות הכלליות הצפויות בעיראק במאי 2018 והקריאות במערכת הפוליטית בעיראק לפירוק המיליציות העיראקיות ולהכפפתן לצבא העיראקי מציבות אתגר בפני איראן המבקשת לשמר את השפעתה בעיראק, גם באמצעות המיליציות הנתמכות על-ידה. יחד עם זאת, נכונותן של כלל המיליציות העיראקיות, ובמיוחד אלה הנאמנות לאיראן, להתפרק מנשקן ולהסכים לשילוב לוחמיהן במסגרת הצבא העיראקי מוטלת בספק רב.

◀ איראן הכחישה בתוקף את טענות ניקי היילי, שגרירת ארה"ב באו"ם, בנוגע לאספקת אמצעי לחימה איראנים למורדים החות'ים בתימן. ב-14 בדצמבר 2017 הציגה היילי שרידי כלי נשק איראנים, ובהם חלקי טיל לטווח קצר, שסופקו לחות'ים. איראן כינתה את טענות היילי "מפוברקות" וטענה, כי ארה"ב מנסה לכסות על פשעי המלחמה, שסעודיה מבצעת בתימן בסיוע אמריקאי.

◀ הצהרת טראמפ בנוגע להכרה בירושלים כבירת ישראל סיפקה לאיראן הזדמנות נוספת להדגיש את תמיכתה בפלסטינים ולקרוא לחידוש ההתנגדות המזוינת הפלסטינית נגד ישראל. ב-11 בדצמבר 2017 שוחח קאסם סלימאני, מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, עם בכירי הזרוע הצבאית של חמאס והג'האד האסלאמי הפלסטיני בעזה והביע את נכונות איראן לתמוך בהם בכל דרך אפשרית. במקביל שוחח נשיא איראן עם אסמאעיל הניה, ראש הלשכה המדינית של חמאס, והדגיש בפניו את תמיכת איראן בפלסטינים.

כללי

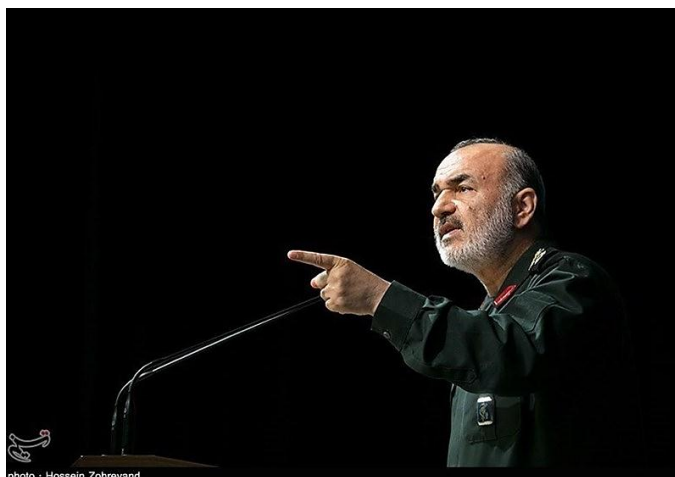
◀ מחמד-עלי ג'עפרי (Mohammad Ali Jafari), מפקד משמרות המהפכה, אמר בנאום בכנס בטהראן, כי המהפכה האסלאמית מרחיבה את השפעתה באזור ובעולם וכי כעת יש לייצב את הניצחונות, שהושגו על-ידי "חזית ההתנגדות" באזור בעשרים השנים האחרונות. הוא ציין, כי כל המזימות, שנרקמו על-ידי האמריקאים, הישראלים, הסעודים וחלק ממדינות האזור, הובסו וכי בקרוב יושג ניצחון גם בתימן. ג'עפרי אמר, כי האיומים המרכזיים הניצבים כיום בפני איראן אינם האיומים הביטחוניים כי אם האיומים "הרכים" הכלכליים, הפוליטיים, התרבותיים והחברתיים (תסנים, 14 בדצמבר 2017).

מפקד משמרות המהפכה ג'עפרי (תסנים, 14 בדצמבר 2017).

◀ חסין סלאמי (Hossein Salami), סגן מפקד משמרות המהפכה, אמר בכנס בטהראן, כי ישראל אינה נתפסת עוד בעיני האסטרטגיה האיראנית כאיום וכי לחזבאללה, המהווה חלק מ"חזית ההתנגדות", יש עדיפות במאזן מול ישראל. סלאמי ציין, כי כל מלחמה חדשה, שתפרוץ באזור, תציב איום בפני שרידותו של "המשטר הציוני", מה שמעיד על הירידה בעוצמתה של ארה"ב במאזן מול איראן וביכולתה להגן על ישראל. הוא הצהיר, כי חיסול "המשטר הציוני" הוא הגורם המרכזי להשגת ביטחון ויציבות באזור.

◀ בהמשך דבריו התייחס סלאמי לחולשתה של ארה"ב ואמר, כי במהלך המאבק נגד "קבוצות הטרור" באזור, שנמשך שש שנים, נמנעה ארה"ב לראשונה ממעורבות צבאית ישירה, עשתה שימוש בשליחים (פרוקסיז) ותמכה בטרוריסטים בכל עוצמתה. על אף התקציב הצבאי הגדול שעומד לרשותה, הסתיים המאבק בניצחון "חזית ההתנגדות" בזכות "הכוחות העממיים" שהכשילו את מאמצי האויב בסוריה ובעיראק (תסנים, 11 בדצמבר 2017).

סגן מפקד משמרות המהפכה, חסין סלאמי (תסנים, 11 בדצמבר 2017).

◀ מאמר פרשנות, שהתפרסם באתר האיראני עצר-י איראן (Asr-e Iran, 15 בדצמבר 2017), קרא לאיראן להתמקד בביסוס השפעתה הכלכלית בסוריה ובעיראק בעידן שלאחר המדינה האסלאמית. במאמר נכתב, כי שיקום שתי המדינות בתום המלחמה מספק לאיראן הזדמנויות כלכליות חדשות ועשוי לסייע בצמיחתה הכלכלית. האינטרסים הלאומיים של איראן מחייבים לתרגם את השפעתה הפוליטית והצבאית להישגים כלכליים.

◀ במאמר הודגש, כי השתתפות איראן בשיקום כלכלות סוריה ועיראק אינה מחייבת נוכחות צבאית ישירה. בעיראק אף ראוי לעודד את השתלבות המיליציות העממיות העיראקיות במסגרת הכוחות הצבאיים העיראקים כדי לחזק את ביטחונה של עיראק. בסוריה המצב מורכב יותר, משום שלצבא סוריה ולמיליציות העממיות אין עדיין יכולת להתמודד בעצמם עם האתגרים הביטחוניים, ולכן הנוכחות הצבאית של איראן חיונית עד לחיסול הקבוצות הטרוריסטיות והבטחת פתרון פוליטי. עם זאת, נוכחות צבאית קבועה אינה מהווה יעד אסטרטגי כשלעצמו ומשך זמן הנוכחות הצבאית צריך להיקבע בהתאם ליעדים האסטרטגיים.

◀ איראן אינה יכולה להוות מעצמה אזורית במצב של משבר כלכלי חמור, סיכס המאמר. הפתרון למשבר הכלכלי הוא בעיקר פנימי, אך איראן יכולה לנצל הזדמנויות גם מעבר לגבול לצורך שיפור כלכלי תוך ניצול השפעתה האזורית.

◀ לאחרונה התפרסמו בעיתונות האיראנית מאמרי פרשנות נוספים, שקראו לשלטונות איראן להגביר את המאמץ להשתלב בשיקום הכלכלי של עיראק וסוריה בתום המערכה נגד המדינה האסלאמית. גם בכירי ממשל בטהראן, ובראשם הנשיא רוחאני, קראו להרחבת הפעילות הכלכלית האיראנית בעיראק ובסוריה. סיום המערכה נגד המדינה האסלאמית מחייב, להערכתנו, את איראן לבחון מחדש את מאפייני פעילותה

באזור, שהתמקדה עד כה בעיקר במישור הצבאי, ולהגביר את מאמציה לבסס את השפעתה במרחב גם באמצעות "עוצמה רכה" כלכלית, דתית ותרבותית.

המעורבות האיראנית בסוריה

◀ קצין בחטיבת הכוחות המיוחדים של משמרות המהפכה צאברין, (Saberin) ולוחם משמרות המהפכה מהדי אימאני, (Medhi Imani) נהרגו במחצית דצמבר באזור דיר א-זור בסוריה.

קצין משמרות המהפכה שנהרג בסוריה (תסנים, 13 בדצמבר 2017).

◀ עלי שמח'אני (Ali Shamkhani), מזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי, הצהיר בכנס במחוז כורדיסטאן, כי בהתאם לבקשת הממשלה החוקית של סוריה, יימשכו נוכחות איראן בסוריה והייעוץ שהיא מעניקה לה עד לחיסול כל קבוצות הטרור במדינה זו. הוא ציין, כי הטענות מצד ישראל או מדינות אחרות לא ישפיעו כלל על החלטות איראן הנוגעות לאינטרסים הלאומיים שלה ולביטחון האזור (מהר, 18 בדצמבר 2017).

◀ סיד חסין נקוי-חסיני (Seyyed Hossein Naqavi-Hosseini), דובר ועדת המג'לס לביטחון לאומי ולמדיניות חוץ, אמר בריאיון עיתונאי, כי נסיגת הכוחות הרוסים מסוריה מחייבת את "חזית ההתנגדות" לשמר מוכנות מלאה מול איומים פוטנציאליים מצד קבוצות הטרור, ובהן דאעש, במיוחד לנוכח העובדה שהמדינות התומכות בטרור, ארה"ב, ישראל וערב הסעודית, עלולות לממש "מזימה חדשה" בכל רגע. הוא ציין, כי הסיבות לנסיגת כוחות רוסיה מסוריה אינן ברורות בשלב זה וכי לא ברור האם בכוונת רוסיה להסיג את כל כוחותיה מסוריה או רק את חלקם והאם הנסיגה תואמת עם "ציר ההתנגדות" (איראן, סוריה וחזבאללה) (ג'אמי-ג'ים, 12 בדצמבר 2017).

◀ עבדאללה עבדאללהי (Abdollah Abdollahi), מפקד תאגיד הבינוי של משמרות המהפכה, ח'אתם אלנביאא', אמר במסיבת עיתונאים, כי ארגונו מוכן ליטול חלק בשיקום סוריה (תסנים, 13 בדצמבר 2017). תאגיד ח'אתם אלנביאא' מהווה את "חוד החנית" בפעילותם הכלכלית של משמרות המהפכה. הוא מעסיק כיום כ-5,000 חברות וקבלנים ולמעלה מ-150 אלף עובדים. פעילותו מתמקדת בתחומי האנרגיה (פיתוח

שדות גז ונפט, הקמת בתי זיקוק, הנחת צינורות נפט וגז וכיו"ב) והפיתוח ההנדסי (הקמת נמלים, מנהרות, כבישים, מסילות ברזל, סכרים, צינורות מים, תעלות ורשתות ניקוז ופרויקטים בתעשיית המכרות).

המעורבות האיראנית בעיראק ובתימן

◀ אירג' מסג'די (Iraj Masjedi), שגריר איראן בעיראק, הצהיר בריאיון לרשת הטלוויזיה האיראנית בשפה האנגלית Press TV (16 בדצמבר 2017), כי המיליציות העיראקיות הפועלות במסגרת הגיוס העממי (אלחשד אלשעבי) הן ארגון חוקי המוכר על-ידי הממשלה והפרלמנט בעיראק וחיוניות לשמירת הביטחון במדינה ולהרתעה כנגד איומים עתידיים על עיראק. הוא ציין, כי המיליציות שייכות לעם העיראקי ולממשלתו ומגנות על לכידותה הטריטוריאלית של עיראק. בהתייחסו להמשך התמיכה האיראנית במאבק נגד הטרור בעיראק אמר מסג'די, כי נוכחות יועצים צבאיים איראנים בעיראק בעידן שלאחר המדינה האסלאמית תלויה במצב ובדרישותיה של בגדאד.

שגריר איראן בעיראק עם לוחמי המיליציה השיעית העיראקית "אל-נג'בא" (רסא ניוז, 1 באוקטובר 2017).

◀ דברי מסג'די נאמרו על רקע הצהרת איתאללה עלי סיסתאני, איש הדת השיעי הבכיר בעיראק, כי על המיליציות העיראקיות להשתלב במסגרת כוחות הביטחון העיראקים תחת פיקוח ממשלת עיראק. קודם לכן הודיע קיס אלח'זעלי, מייסדה ומפקדה של המיליציה העיראקית השיעית עצאא'ב אהל אלח'ק הפועלת בהכוונה איראנית, כי ככוונתו לפרק את המיליציה ולשלב את לוחמיה בצבא עיראק שבפיקוד ראש הממשלה חידר אלעבאדי. גם המיליציה גדודי השלום בהנהגתו של איש הדת השיעי מקתדא אלצדר הודיעה על התפרקותה והצטרפות לוחמיה לצבא עיראק.

◀ בראשית דצמבר 2017 הזהיר עלי שמח'אני, מזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי, בפגישה עם יו"ר המועצה האסלאמית העליונה של עיראק וסגן יו"ר הפרלמנט העיראקי, שיח' המאם חמודי, מפני פירוק המיליציות השיעיות בעיראק. הוא הגדיר את דרישת נשיא צרפת, עמנואל מקרון, לפרק את המיליציות

"מזימה" משותפת למדינה מערבית ולישראל, שנועדה להשיב את חוסר היציבות והטרור לאזור, וקרא לשלטונות עיראק להיאבק נגד "מזימה" זו (איסנ"א, 4 בדצמבר 2017).

◀ יחיא רחים צפוי (Yahya Rahim Safavi), יועצו הצבאי הבכיר של מנהיג איראן, הביע דאגה מתוצאות הבחירות הכלליות הצפויות בעיראק במאי 2018. בכנס בטהראן הזהיר צפוי, כי ערעור הרוב השיעי בפרלמנט ובממשלה עלול ליצור בעיות עבור איראן, במיוחד לנוכח הפיכת עיראק ליצרנית נפט משמעותית (איסנ"א, 19 בדצמבר 2017).

◀ שגרירת ארה"ב באו"ם, ניקי היילי, הציגה ב-14 בדצמבר 2017 שרידי כלי נשק איראנים, שסופקו לחות'ים בתימן, כראיה לכך שאיראן מפרה את אמברגו הנשק על המורדים החות'ים וכן החלטות של האו"ם האוסרות עליה למכור כלי נשק ללא אישור מראש.

◀ שרידי כלי הנשק, שהוצבו בבסיס סמוך לווינגטון, כוללים חלקי טיל לטווח קצר מסוג קיאם-1, שלפי הפנטגון שימש את החות'ים בשיגור לעבר נמל התעופה בריאד בחודש שעבר, וכלי שיט מונחה לצרכי פיגוע מסוג Shark-33 (רויטרס, 14 בדצמבר). ב-19 בדצמבר 2017 שיגרו המורדים החות'ים טיל נוסף לעבר ריאד'. לפי התקשורת הסעודית, לא היו נפגעים ולא נגרם נזק. לטענת אמצעי תקשורת המזוהים עם המורדים, הטיל ששוגר היה מדגם ברקאן וכוון נגד מפגש של בכירים סעודים בארמון בריאד'.

◀ בתגובה לדברי היילי, טענה משלחת איראן לאו"ם, כי האשמות ארה"ב הן מפוברקות, בלתי אחראיות, פרובוקטיביות והרסניות ונועדו לכסות על פשעי המלחמה, שסעודיה מבצעת בתימן בשיתוף עם ארה"ב. מחמד ג'ואד זריף (Mohammad Javad Zarif), שר החוץ האיראני, האשים בחשבון הטוויטר שלו, כי ארה"ב מנסה להסית את תשומת הלב מאחריותה למלחמה הנמשכת בתימן. בעוד שאיראן קוראת להפסקת אש בתימן מיומה הראשון של הלחימה, ארה"ב מספקת לבעלות בריתה נשק המשמש להרג אזרחים, צייץ זריף. דובר מטעם החות'ים הכחיש, אף הוא, את טענות ארה"ב והגדיר אותן כניסיון להסית את תשומת הלב העולמית מהחלטת ארה"ב להכיר בירושלים כבירת ישראל (רויטרס, 15 בדצמבר 2017).

◀ רמזאן שריף (Ramazan Sharif), דובר משמרות המהפכה, אמר בתגובה לטענות היילי, כי ידוע שמקור הטילים שבידי תימן הוא ברית המועצות לשעבר וצפון קוריאה בעוד שערב הסעודית, התוקפת מזה שלוש שנים אזרחים חפים מפשע בתימן, מקבלת את כל אמצעי הלחימה שברשותה מארה"ב ומאירופה (תסנים, 17 בדצמבר 2017).

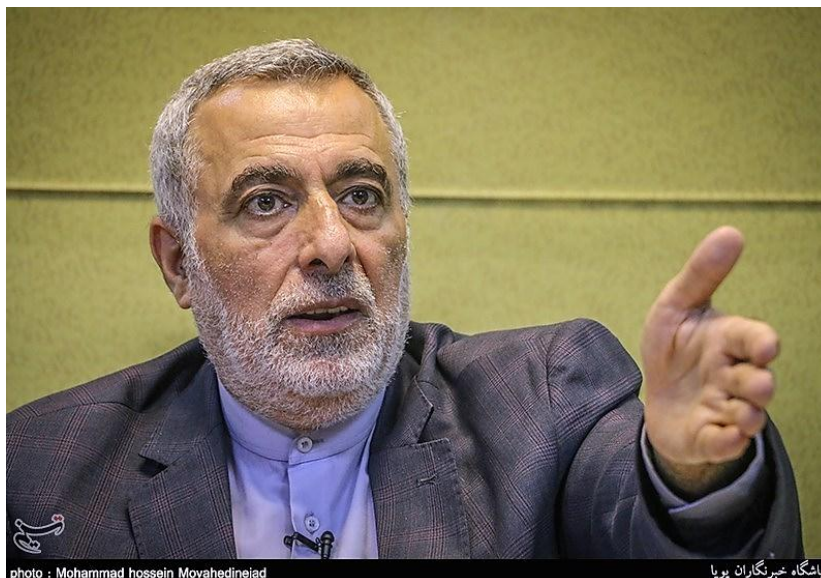
המעורבות האיראנית בזירה הפלסטינית

◀ קאסם סלימאני (Qasem Soleimani), מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, שוחח ב-11 בדצמבר 2017 בטלפון עם מפקדי גדודי עז אלדין אלקסאם של חמאס ומפקדי גדודי סראיא אלקדס של הג'האד האסלאמי בפלסטין בעזה והביע את נכונות איראן לתמוך בהם בכל דרך אפשרית. סלימאני הדגיש את מוכנות כל קבוצות "חזית ההתנגדות" באזור להגן על מסגד אלאקצא בירושלים (תסנים, 11 בדצמבר 2017).

◀ נשיא איראן, חסן רוחאני, שוחח ב-12 בדצמבר 2017 בטלפון עם אסמאעיל הניה, ראש הלשכה המדינית של חמאס, בעקבות הצהרת טראמפ בנוגע לירושלים ואמר לו, כי איראן תמשיך לעמוד לצד הפלסטינים כפי שעשתה בעבר. רוחאני ציין, כי העם הפלסטיני והאומה האסלאמית יסכלו באחדותם ובהתנגדותם את "התוכנית האמריקאית-ציונית", שהוכיחה, לדבריו, כי ארה"ב ו"המשטר הציוני" אינן מעוניינות להכיר בזכויות העם הפלסטיני (איסנ"א, 11 בדצמבר 2017).

◀ חסין שיח' אלאסלאם (Hossein Sheikholeslam), יועצו של שר החוץ האיראני, קרא להקמת כוח צבאי אסלאמי להגנה על ירושלים. בכנס בטהראן אמר שיח' אלאסלאם, כי מדינות האסלאם, שהוכיחו את יכולתן במאבק נגד הטרור באזור, צריכות לגייס את הכוחות העממיים העצומים העומדים לרשותן כדי לחסל את "המשטר הכובש את ירושלים". הוא קרא למדינות המוסלמיות להקים כוח מיוחד שיגן על ירושלים, בדומה לכוח קדס הפועל במסגרת משמרות המהפכה האיראנים. יועץ שר החוץ קרא למפקד כוח קדס, קאסם סלימאני (Qasem Soleimani), לפעול להקדמת משך הזמן הדרוש לחיסולה של ישראל מ-25 שנים, כפי שצפה מנהיג איראן, ל-20 שנים בלבד (תסנים, 11 בדצמבר 2017).

◀ כאט'ם צדיקי (Kazem Sedighi), דרשן תפילות יום השישי בטהראן, קרא לחמש את הפלסטינים כדי שיוכלו להמשיך בהתנגדותם המזוינת ובאנתיפאדה השלישית נגד ישראל. בדרשת יום השישי אמר צדיקי, כי המאבק נגד דאעש בעיראק ובסוריה העמיק את השפעתה הפוליטית והצבאית של איראן באזור וכי המיליציות הצבאיות האסלאמיות שהוקמו באזור יוכלו לשמש כעת במאבק לחיסול ישראל (פארס, 15 בדצמבר 2017).

יועץ שר החוץ האיראני, חסין שיח' אל-אסלאם (תסנים, 11 בדצמבר 2017).

